

Wprowadzenie

Political fiction jest odmianą gatunkową współczesnej powieści popularnej. Formalnie wywodzi swoje początki z literatury *science fiction*, z której wyłoniła się na przełomie lat 50. i 60. XX wieku, a w ciągu kolejnych dziesięcioleci ewoluowała jako samodzielny nurt literacki, by osiągnąć swoją szczytową popularność na przełomie XX i XXI wieku. Jej tematyka związana jest z ważnymi wydarzeniami świata polityki, do których należały w przeszłości zimna wojna, kryzys kubański, zabójstwo prezydenta Johna F. Kennedy'ego czy afery Watergate. W szerszym znaczeniu termin ten jest rozumiany jako zbiór konwencji traktujących o wydarzeniach niebyłych, nieprawdopodobnych, ściśle powiązanych z aktualnym kontekstem politycznym. Kampania wyborcza, śmierć głowy państwa, atak terrorystyczny czy zamach stanu to niektóre, wiodące motywy eksponowane przez autorów *political fiction* nie tylko w literaturze, ale również w innych formach artystycznego wyrazu: w filmie, muzyce, teatrze, sztukach plastycznych czy grach komputerowych. Dlatego właśnie wybór prozy fantastyczno-politycznej wydaje się najwłaściwszy do stworzenia literackiego obrazu władzy – kategorii niezwykle złożonej, wielowymiarowej i będącej przedmiotem badań i zainteresowań przedstawicieli rozmaitych dyscyplin współczesnej humanistyki, w szczególności nauk historycznych, politycznych, społecznych czy prawnych. Potrzeba, z której narodziła się idea niniejszej publikacji, potwierdza niejako fakt, że z grona badaczy władztwa politycznego nie można wykluczać literaturoznawców, kulturoznawców i wszelakiej maści badaczy kultury popularnej, gdyż to właśnie ona – jak żadna inna dziedzina życia – nie tyle jest lustrem społeczeństwa, co stanowi pewien rodzaj widzialnej kliszy i punkt odniesienia dla obywateli poszukujących w świecie literackim potwierdzenia swoich przekonań i diagnoz sceny politycznej. *Political fiction* jako szczególny rodzaj fikcji wykazuje zdolności zarówno do antycypowania pewnych wydarzeń życia politycznego (autorzy „przewidzieli” m.in. śmierć Lecha Kaczyńskiego podczas sprawowania urzędu prezydenta i ustąpienie Silvia Berlusconi'ego na

rzecz Maria Montiego), jak i do inspirowania wydarzeń rzeczywistych scenariuszem literackim (np. śledztwo w sprawie domniemanego fałszerstwa wyborów parlamentarnych z 2006 r. po publikacji powieści Agente Italiano *Il broglio* czy wycofanie się Włodzimierza Cimoszewicza z kandydowania na urząd prezydenta w 2005 r. w związku ze sprawą Anny Jaruckiej). Te wszystkie okoliczności nakazują przyjrzeć się bardziej szczegółowo przedmiotowej konwencji, do czego zachęca dodatkowo fakt, że nie została ona w zadowalającym stopniu przebadana i opisana w literaturze przedmiotu, a nieliczne istniejące opracowania wyrażają się o niej krytycznie, sprowadzając ją do poziomu efemerycznego i nieznaczącego odłamu współczesnej fantastyki.

Niniejsza książka jest zmodyfikowaną i skróconą wersją rozprawy doktorskiej pt. „Obraz władzy w literaturze fantastyczno-politycznej włoskiej i polskiej w ujęciu porównawczym. W poszukiwaniu granicy między prawdą a fikcją”, którą napisałem pod kierunkiem pani prof. dr hab. Hanny Serkowskiej z Katedry Italianistyki Uniwersytetu Warszawskiego i przedłożyłem do obrony w 2012 roku. W tym miejscu pragnę podziękować wszystkim osobom, które służyły mi radą i pomocą przy powstawaniu niniejszej publikacji, w szczególności recenzentom dysertacji: panu prof. dr. hab. Piotrowi Salwie z Uniwersytetu Warszawskiego oraz panu prof. dr. hab. Cezaremu Bronowskiemu z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Dziękuję także panu dr. Mariuszowi Krasce z Uniwersytetu Gdańskiego, pionierowi badań nad *political fiction* w Polsce, przy wsparciu którego dokonałem wszystkich koniecznych uaktualnień i modyfikacji pierwotnego tekstu. Osobiste wyrazy wdzięczności kieruję w stronę moich najbliższych: rodziców Grażyny i Tadeusza Berezowskich, żony Małgorzaty, Bożeny Berdan i Kamila Godlewskiego.

Publikację wzbogacają unikatowe ilustracje autorstwa Łukasza Kroenkego, będące graficzną realizacją motywów pochodzących z omawianych powieści fantastyczno-politycznych.